

ESOGÜ ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ZİHİN ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI DERS İÇERİKLERİ

I. YARIYIL

Özel Eğitim (4-0)4

Özel gereksinimi olan çocuklar ve özel eğitim, gelişimsel yetersizlikler, zihinsel yetersizlik ve otistik bozukluklar, öğrenme güçlükleri, işitme yetersizlikleri, dil ve konuşma bozuklukları, duyu ve davranış bozuklukları, görme yetersizlikleri, bedensel yetersizlikler, üstün zeka ve yetenek, kaynaştırma, erken eğitim, Dünya’da ve Türkiye’de özel eğitim uygulamaları.

Ders Kitabı:

Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş, Ayşegül Ataman, *Gündüz Eğitim ve Yayıncılık*, Ankara, 2005.

Yardımcı Ders Kitapları

Özel Eğitime Giriş, Mithat Enç, Doğan Çağlar ve Yahya Özsoy, *Ankara Üniv. Yayınları*, Ankara, 1987.

Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş, Yahya Özsoy, Mehmet Özyürek, Süleyman Eripek, *Kartepe Yayınları*, Ankara, 1998.

Özel Eğitim, Süleyman Eripek, *Anadolu Üniv. Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir, 1998.

Türkçe I: Yazılı Anlatım (2-0) 2

Yazı dilinin ve yazılı iletişimin temel özellikleri, yazı dili ile sözlü dilin arasındaki temel farklar. Anlatım: yazılı ve sözlü anlatım; öznel anlatım, nesnel anlatım; paragraf; paragraf türleri (giriş-gelişme-sonuç paragrafları). Metnin tanımı ve metin türleri (bilgilendirici metinler, yazınsal metinler); metin olma koşulları (bağlılık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, durumsallık, bilgisellik, metinler arası ilişkiler). Yazılı anlatım (yazılı kompozisyon: serbest yazma, planlı yazma); planlı yazma aşamaları (konu, konunun sınırlandırılması, amaç, bakış açısı, ana ve yan düşüncelerin belirlenmesi; yazma planı hazırlama, kâğıt düzeni); bilgilendirici metinler (dilekçe, mektup, haber, karar, ilan/reklam, tutanak, rapor, resmi yazılar, bilimsel yazılar) üzerinde kuramsal bilgiler; örnekler üzerinde çalışmalar ve yazma uygulamaları; bir metnin özetini ve planını çıkarma; yazılı uygulamalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme.

Ders Kitabı:

Yazılı ve Sözlü Anlatım, Cahit Kavcar, *Anı Yayınevi*, Ankara, 1999.

Yardımcı Ders Kitapları

- Türk Dili, Aysu Ata ve diğerleri, Editör Hülya Pilancı, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir, 2006.

Eğitim Bilimine Giriş (3-0) 3

Eğitimin temel kavramları, eğitimin diğer bilimlerle ilişkisi ve işlevleri (eğitimin felsefi, sosyal, hukuki, psikolojik, ekonomik, politik temelleri), eğitim biliminin tarihsel gelişimi, 21.yüzyılda eğitim biliminde yönelimler, eğitim biliminde araştırma yöntemleri, Türk Milli Eğitim Sisteminin yapısı ve özellikleri, eğitim sisteminde öğretmenin rolü, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmen yetiştirme alanındaki uygulamalar ve gelişmeler.

Ders Kitabı:

Eğitim Bilimine Giriş, Mehmet Şişman, *Pegem A. Yayıncılık*, Ankara, 2007.

Yardımcı Ders Kitapları

Eğitime Giriş, Nurettin Fidan ve Münire Erden, *Meteksan*, Ankara, 1999.

Psikolojiye Giriş (3-0) 3

Psikolojinin tanımı, psikoloji tarihi, psikolojinin alanları (sosyal psikoloji, klinik psikoloji, eğitim psikolojisi vs.), psikoloji kuramları (davranışçı kuramlar, bilişsel kuramlar, varoluşçu kuram vb.), psikolojinin biyolojik temelleri, zeka ve kuramları, duyum ve algılama, bellek, kişilik ve kuramları,

normal dışı davranışlar, güdülenme, heyecan, savunma mekanizmaları.

Ders Kitabı:

Psikolojiye Giriş, Rita L. Atkinson ve diğerleri, Çeviri Yavuz Alogan, *Arkadaş Yayınları*, Ankara : 2002.

Yardımcı Ders Kitapları

Psikolojiye Giriş, R. Atkinson, R. C. Atkinson ve E. R. Hilgard ; İngilizceden çevirenler Kemal Atakay ve diğerleri, *Sosyal Yayınları*, İstanbul, 1995.

Psikolojiye Giriş Dersleri, Enver Özkalp, *E. Özkalp*, Eskişehir, 2000.

Psikolojiye Giriş, Clifford T. Morgan, Çevirenler Hüsnü Arıcı ve diğerleri, Yayın Sorumlusu Sirel Karakaş, *METEKSAN*, Ankara, 1993.

Bilgisayar I (2-2) 3

Bilişim teknolojileri, yazılım ve donanım ile ilgili temel kavramlar, genel olarak işletim sistemleri, kelime işlemci programları, elektronik tabloları programları, veri sunumu, eğitimde İnternet kullanımı, bilişim teknolojilerinin sosyal yapı üzerindeki etkileri ve eğitimdeki yeri, bilişim sistemleri güvenliği ve ilgili etik kavramları.

Ders Kitabı:

Temel Bilgi Teknolojileri, Ali Güneş ve diğerleri, Editörler Cengiz Hakan Aydın, Yaşar Hoşcan, Ali Ekrem Özkul, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınlar*, Eskişehir, 2005.

Yardımcı Ders Kitapları

- Bilgisayar I, Temel Bilgisayar Becerileri, Ali Güneş, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I (2-0) 2

Kavramlar, tanımlar, ders yöntemleri ve kaynakların tanımı, Sanayi Devrimi ve Fransız Devrimi, Osmanlı Devleti'nin Dağılışı (XIX. Yüzyıl), Tanzimat ve Islahat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet, Trablusgarp ve Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı, Mondros Ateşkes Antlaşması, Wilson İlkeleri, Paris Konferansı, M. Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Anadolu'daki Durum, Amasya Genelgesi, Ulusal Kongreler, Mebusan Meclisinin Açılışı, TBMM'nin Kuruluşu ve İç İsyanlar, Teşkilat-ı Esasi Kanunu, Düzenli Ordunun Kuruluşu, I. İnönü, II. İnönü, Kütahya-Eskişehir, Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz, Kurtuluş Savaşı sırasındaki antlaşmalar, Lozan Antlaşması, Saltanatın Kaldırılması.

Ders Kitabı:

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Ahmet Mumcu, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir, 1998.

Yardımcı Ders Kitapları

Türk Devrim Tarihi, Toktamış Ateş, *Der Yayınları*, İstanbul, 2001.

Yabancı Dil I (3-0) 3

Bu ders, üniversite öğrencilerinin kendi alanlarında yürüttükleri her türlü akademik faaliyette okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini belirli bir etkinlikte kullanabilmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Bu derste öğrencilerin "Yabancı Dil I" dersinde kazandıkları bilgi ve becerilerin bir üst seviyeye çıkartılması hedeflenmelidir. Bu yapılırken ilgi çekici bağlamlar yaratılmasına, dilin işlevliğini artırıcı alıştırmalar yapılmasına, dilin gerçek iletişim becerilerinde kullanılmasına ve bu yolla öğrencilerin dilsel ve iletişimsel yetileri ile yabancı dil yeterliklerinin artırılmasına özen gösterilmelidir.

Ders Kitabı:

New English File Elementary, Clive Oxenden ve Paul Seligson, *OUP*, Oxford, 2004.

Yardımcı Ders Kitapları

English, Zülâl Balpınar ve Michael L. Smith, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi*, Eskişehir, 2005.

Basic English Grammar, Betty Schramper Azar, Stacy A. Hagen, *Pearson Longman*, White Plains, N.Y., 2006.

II. YARIYIL

Zihin Engelliler ve Eğitimi (3-0) 3

Terim ve tanımlar, AAIDD tarafından yapılan tanımlarının kuramsal temelleri, sınıflama, görülme sıklığı ve yaygınlık, zekânın değerlendirilmesi, uyumsal davranışların değerlendirilmesi, biyolojik kaynakları ve önlenmesi, zeka geriliğinin psiko-sosyal yönleri, hafif geriliği olan bireylerin özellikleri, ağır geriliği olan bireylerin özellikleri, bebeklik ve erken çocuklukta eğitim, ilköğretim, geçiş yılları.

Ders Kitabı:

- Eripek, S. (2009). Zihinsel yetersizliği olan çocuklar. Ankara: Maya Akademi.

Yardımcı Ders Kitapları

- Sucuoğlu, B. (2008). Zihin engelliler ve eğitimleri. Ankara: Kök Yayıncılık.

Bireysel Farklar ve Psikolojik Yaklaşımlar (3-0) 3

İnsan davranışlarını bilimsel yöntemle inceleme, bireysel, bireylerarası, bireyin kendi içindeki farkları ve özel eğitim sınıflandırmaları, yetersizliği olanlara hizmet yaklaşımları, farklılığın nedenlerini, sonuçlarını ve giderilmesini açıklayan psiko-dinamik, biyofiziksel, davranışsal, sosyolojik ve diğer yaklaşımlar.

Ders Kitabı:

- Kuzgun, Y. (2004). Eğitimde Bireysel Farklılıklar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yardımcı Ders Kitapları

Türkçe II: Sözlü Anlatım (2-0) 2

Sözlü dilin ve sözlü iletişimin temel özellikleri. Sözlü anlatım; konuşma becerisinin temel özellikleri (doğal dili ve beden dilini kullanma); iyi bir konuşmanın temel ilkeleri; iyi bir konuşmacının temel özellikleri (vurgu, tonlama, duraklama; diksiyon vb.). Hazırlıksız ve hazırlıklı konuşma; hazırlıklı konuşmanın aşamaları(konunun seçimi ve sınırlandırılması; amaç, bakış açısı, ana ve yan düşüncelerin belirlenmesi, planlama, metni yazma; konuşmanın sunuluşu). Konuşma türleri:(karşılıklı konuşmalar, söyleşi, kendini tanıtmaya, soruları yanıtlama, yılbaşı, doğum, bayram v.b. önemli bir olayı kutlama, yol tarif etme, telefonla konuşma, iş isteme, biriyle görüşme/röportaj yapma, radyo ve televizyon konuşmaları, değişik kültür, sanat programlarına konuşmacı olarak katılma v.b.). Değişik konularda hazırlıksız konuşma yapma, konuşma örnekleri üzerinde çalışmalar ve sözlü anlatım uygulamaları, konuşmalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme.

Ders Kitabı:

Sözlü Anlatım, Hüseyin Ağca, *Gündüz Eğitim ve Yayıncılık*, Ankara, 1999.

Yardımcı Ders Kitapları

Konuşma Sanatı, Emin Özdemir, *Remzi Kitapevi*, İstanbul, 1998.

Bilgisayar II (2-2) 3

Bilgisayar destekli eğitim ile ilgili temel kavramlar, öğeleri, kuramsal temelleri, yararları ve sınırlılıkları, uygulama yöntemleri, bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar, ders yazılımlarının değerlendirilmesi ve seçimi, uzaktan eğitim uygulamaları, veri tabanı uygulamaları, bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki olumsuz etkileri ve önlenmesi.

Ders Kitabı:

Bilgisayar II., Ali Güneş Editör, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara, 2007.

Yardımcı Ders Kitapları

Perspection Inc, Adım Adım Microsoft Word 2002 Türkçe Sürümüne Göre, *Arkadaş Yayınları*, İstanbul, 2002.

Eğitim Psikolojisi (3-0) 3

Eğitim-Psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, gelişim özellikleri (bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim), öğrenmeyi etkileyen faktörler, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi).

Ders Kitabı:

Eğitim Psikolojisi, Hasan Bacanlı, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara, 2009.

Yardımcı Ders Kitapları

Eğitim Psikolojisi, Alim Kaya, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara, 2007.

Eğitim Psikolojisi, Binnur Yeşil Yaprak, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara, 2006.

Eğitim Psikolojisi, Ayhan Aydın, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara, 2008.

Sağlık Bilgisi ve İlkyardım (2-0) 2

İlkyardımın tanımı ve genelleme, solunum sistemi ve acil durumlarda yapılacaklar, dolaşım sistemi ve acil durumlarda yapılacaklar, kalp durması ve acil durumlarda yapılacaklar, kanamalar ve acil durumlarda yapılacaklar, yanıklar ve acil durumlarda yapılacaklar, yaralanmalar, kırılmalar ve acil durumlarda yapılacaklar, zehirlenmeler ve acil durumlarda yapılacaklar, şuur kaybı ve ilkyardım, epilepsi nöbetleri, nöbetler sırasında ve sonrasında yapılacaklar.

Ders Kitabı:

- Tanyer, şengül (1984) Ankara Sistem Ofset. Çocuk Sağlığı, Hastalıkları ve Hemşireliği

Yardımcı Ders Kitapları

- Beyazova, Ufuk ve Çağatay Güler (1991) Ankara Hatipoğlu Yayınları. Çocuk Sağlığı ve Gelişimi.
- Barutçu, Gülşen ve Tufan Barutçu (1993) Ankara. Mikrobiyoloji ve Bağışıklama.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II (2-0) 2

Siyasi alanda yapılan devrimler, siyasi partiler ve çok partili siyasi hayata geçiş denemeleri, hukuk alanında yapılan devrimler, toplumsal yaşayışın düzenlenmesi, ekonomik alanda yapılan yenilikler. 1923-1938 Döneminde Türk dış politikası, Atatürk sonrası Türk dış politikası, Türk Devriminin İlkeleri: (Cumhuriyetçilik, Halkçılık, Laiklik, Devrimcilik, Devletçilik, Milliyetçilik). Bütünleyici ilkeler.

Ders Kitabı:

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Ahmet Mumcu, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir, 1998

Yardımcı Ders Kitapları

Türk devrim tarihi, şerafettin Turan, *Bilgi Yayınevi*, Ankara, 1991.

Mustafa Kemal Atatürk: Kendine Özgü Bir Yaşam ve Kişilik, şerafettin Turan, *Bilgi Yayınevi*, İstanbul, 2004.

Yabancı Dil II (3-0) 3

Bu ders, üniversite öğrencilerinin kendi alanlarında yürüttükleri her türlü akademik faaliyette okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini belirli bir etkinlikte kullanabilmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Bu derste öğrencilerin “Yabancı Dil I” dersinde kazandıkları bilgi ve becerilerin bir üst seviyeye çıkartılması hedeflenmelidir. Bu yapılırken ilgi çekici bağlamalar yaratılmasına, dilin işlekliliğini artırıcı alıştırmalar yapılmasına, dilin gerçek iletişim becerilerinde kullanılmasına ve bu yolla öğrencilerin dilsel ve iletişimsel yetileri ile yabancı dil yeterliklerinin artırılmasına özen gösterilmelidir.

Ders Kitabı:

Enterprise 1, V. Evans ve J. Dooley, Express Publishing, 2000.

Yardımcı Ders Kitapları

Basic Grammar and Usage, Penelope Choy, Dorothy Goldbart Clark, *Thomson Wadsworth*, Boston,

2006.

Basic English Grammar, Betty Schramper Azar, Stacy A. Hagen, *Pearson Longman*, White Plains, N.Y., 2006.

III. YARIYIL

Eğitsel-Davranışsal Ölçme ve Değerlendirme (4-0) 4

Özel eğitimde ölçme ve değerlendirme kavramları, özel eğitimde değerlendirmenin amaçları, eğitsel ve tıbbi değerlendirme yaklaşımları, Türkiye’de ve ileri ülkelerde eğitsel ve davranışsal değerlendirme uygulamaları, eğitsel değerlendirmenin basamakları, formal ve informal değerlendirme teknikleri, tek basamaklı ve zincirleme davranışların ölçümünde ve kayıt edilmesinde kullanılabilecek teknikler, değerlendirme verilerini yorumlama, raporlaştırma ve eğitimde kullanma, bireyselleştirilmiş eğitim programının izlenmesi ve değerlendirilmesi.

Ders Kitabı:

- Çağlar, D. (1985) Özel Eğitimde Eğitilebilir Geri Zekalı Çocukların Teşhis Sorunları. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları

Yardımcı Ders Kitapları

- Erden, A.M. (1983) Eğitimde Program Değerlendirme. Pegem Personel Eğitim Merkezi Yayın No:6. Birinci Baskı. Ankara.

Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi (2-0) 2

Tutumlar, davranışlar, tutumların gelişimini, sürekliliğini ve değişimini etkileyen etmenler, engellilere yönelik tutumlar, engellilere yönelik olumsuz tutumların oluşmasını etkileyen etmenler, tutum değiştirmeye yönelik gerçekçi bilgilendirme, etkileşimde bulunma vb. süreçler, engellilere yönelik olumsuz tutumların değerlendirilmesine ve değiştirilmesine yönelik uygulamalar.

Erken Çocuklukta Özel Eğitim (3-0) 3

Gelişimsel gerilik kavramı ve gelişimsel geriliği olan çocuklar, erken çocuklukta özel eğitimin tanımı, önemi, kuramsal yaklaşımları, tarihsel gelişimi, yasalarda erken çocuklukta özel eğitim, erken çocuklukta özel eğitimde rol oynayan uzmanlar ve destek personel, erken çocuklukta özel eğitime aile katılımı, erken çocukluk döneminde tarama, tanılama, programlama amaçlı değerlendirme, standart ve alternatif değerlendirme yaklaşımları ve araçları, erken çocukluk döneminde programa dayalı değerlendirme, standart ve alternatif yaklaşımlar. Bireyselleştirilmiş aile hizmet planı-BAHP, geçiş süreci, eğitim sunma modelleri ve öğretim yaklaşımları, küçük adımlar erken eğitim programı.

Uygulamalı Davranış Analizi (4-0) 4

Uygulamalı davranış analizinin temelleri, tarihçesi, tanımı, ilkeleri ve önemi. Hedef davranış belirleme, tanımlama, ölçme ve kaydetme. Hedef davranışa ilişkin toplanan verilerin analizi ve değerlendirilmesi. Öğretime karar vermek için verilerin kullanımı. Davranış artırma ilkeleri ve işlem süreçleri, pekiştirme çeşitleri ve kullanımı, sembol pekiştirme, yeni davranışların kazandırılmasında ilkeler ve işlem süreçleri, davranış azaltma ilkeleri ve işlem süreçleri, ayrımlı pekiştirme, sönme, tepkinin bedeli.

Ders Kitabı:

- Özyürek Mehmet. (1995). Sınıfta Davranış Yönetimi: Uygulamalı Davranış Analizi 1. Ankara. Karatepe Yayınları.

Yardımcı Ders Kitapları

- Kırcaali İftar, G. ve Tekin, E. (1998) Tek Denekli Araştırma Yöntemleri. Ankara. Türk Psikologlar Derneği.

Öğretim İlke ve Yöntemleri (3-0) 3

Öğretimle ilgili temel kavramlar, öğrenme ve öğretim ilkeleri, öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması (ünitelendirilmiş yıllık plan, günlük plan ve etkinlik örnekleri), öğrenme ve öğretim stratejileri, öğretim yöntem ve teknikleri, bunların uygulama ile ilişkisi, öğretim araç ve gereçleri, öğretim hizmetinin niteliğini artırmada öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmen yeterlikleri.

Ders Kitabı:

Öğretme Sanatı, Özcan Demirel, *PegemA Yayıncılık*, Ankara, 2007.

Yardımcı Ders Kitapları

Öğrenme ve Öğretme, Yüksel Özden, *PegemA Yayıncılık*, Ankara, 2000.

Seçmeli. I (Alan ve Alan Eğitimi Dersleri)

Seçmeli. I (Genel Kültür Dersleri)

IV. YARIYIL

Zihin Engellilere İletişim Becerilerinin Kazandırılması (3-0) 3

Dil, iletişim ve konuşma kavramları ve gelişimi, zihin engelli çocuklarda görülen dil, iletişim ve konuşma özellikleri ve sorunları, dil, iletişim ve konuşma sorunlarını değerlendirme, dilin bileşenlerine göre amaçlar belirleme, iletişim becerisi kazandırmada kullanılan doğal ve yapılandırılmış yöntemler, iletişim becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili aile rehberliği.

Zihin Engellilere Beceri ve Kavram Öğretimi (3-0) 3

Beceri ve kavram tanımları ve özellikleri, beceri ve kavramların kazanılma sıraları, beceri ve kavramlarla ilgili ölçme aracı hazırlama, ölçme araçlarını uygulayarak öğrencinin yapabildiklerini belirleme, tek ve çok fırsata dayalı beceri ölçümleri, performans düzeyine dayalı olarak amaç yazma, becerilerle ilgili amaçları gerçekleştirmek için ipucu sunma ve silikleştirme işlem süreçlerinin kullanımı, kavramlarla ilgili amaçları gerçekleştirmek için farklı öğretim tekniklerinin (doğal, doğrudan, yanlışsız öğretim gibi) kullanımı.

Zihin Engellilere Matematik Öğretimi (4-0) 4

Matematik öğretimi ve planlaması, matematik beceri ve kavramların değerlendirilmesi, basamaklandırılmış öğretim ve doğrudan öğretim yaklaşımları, problem çözme becerileri geliştirme, matematik programını uygulama, sayma, toplama, çıkarma, çarpma, bölme işlemlerinin öğretimi, matematik öğretiminde hata türleri ve analizi, işlevsel matematik becerilerinin öğretimi, değer (para), zaman, uzunluk ve ağırlık ölçümleri, geometri kavram ve becerilerin öğretim yolları.

Ders Kitabı:

Aktaş, Y. (2002) Okulöncesi Dönemde Matematik Eğitimi. Adana, Nobel Tıp Kitabevi.

Yardımcı Ders Kitapları

Altun, M. (2000) Matematik Öğretimi. 8. Baskı, Bursa, Alfa Yayınları.

Baykul, Y. (2001) İlöğretimde Matematik Öğretimi. Ankara: Elit Yayıncılık.

Zihin Engellilere Resim-İş Öğretimi (2-0) 2

Resim-iş öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri, yöntemlerin zihin engelli öğrencilere uyarlanması, çocukta çizgi gelişimi, çizgi gelişiminin özellikleri, beceri örnekleri, sulu boyayla boyama, makasla kesme, baskı, püskürtme, origami ve mum çalışmaları, maske, kukla yapma ve bileklik yapma, bunlar ve benzeri becerileri kazandırmak için ölçme aracı geliştirme, öğretim planları hazırlama, öğretim uygulama örnekleri.

Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri (2-0) 2

Özel eğitimde yerleştirme yaklaşımları, birlikte ve ayrı eğitim. Özel eğitimle ilgili yasal düzenlemelerde kaynaştırma, kaynaştırmanın tanımı, en az kısıtlayıcı eğitim ortamı kavramı, tarihçe ve yasal dayanaklar, kaynaştırma türleri. Destek özel eğitim hizmetleri; danışmanlık, sınıf-içi destek ve kaynak oda. Kaynaştırmada işbirliği, tanımı, önemi ve türleri. Türkiye’de kaynaştırma, kaynaştırmanın başarısını etkileyen etmenler, kaynaştırma ile ilgili araştırmalar.

Ders Kitabı:

Ataman, Ayşegül. “Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim”, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. 2. Baskı. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2005.

Yardımcı Ders Kitapları

Batu, E. Sema. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2000.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (3-0) 3

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri, yöntemlerin zihin engelli öğrencilere uyarlanması, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgilerdeki temaların incelenmesi (üniteler, belirli gün ve haftalar, vb.), konuların mantıklı sıraya konulması, konuların kazandırılması için gerekli kavramların belirlenmesine dayalı olarak kavramlarla ilgili ölçüt bağımlı ölçme araçlarının geliştirilmesi, ders planlarını öğrencilerin düzeyine göre hazırlama, örnek öğretim uygulamaları.

Ders Kitabı:

Can, Gürhan (1998). Açık Öğretim Lisans Tamamlama Programı: Sosyal Bilgiler Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (2-0) 2

Öğretim programının öğeleri, bireyselleştirilmiş eğitim programı nedir, nerede ve kimler tarafından geliştirilir, özel eğitim alanında program geliştirmeye ve var olan programları uyarlamaya neden gerek vardır, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının öğeleri ve geliştirilmesi, öğrencilerin değerlendirilmesi, varolan performans düzeyinin belirlenmesi, uzun ve kısa dönemli amaçların belirlenmesi ve yazılması, özel eğitim ve destek hizmetlerin belirlenmesi, tüm hizmet planları, aile hizmet planları ve geçiş planları, uzun ve kısa dönemli amaçları yıla yayma.

Ders Kitabı:

Gürsel Oğuz (Ed.) (2003). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Geliştirilmesi. Anadolu Üniversitesi Yayınları. No:1484. Eskişehir.

Seçmeli. II (Alan ve Alan Eğitimi Dersleri)

V. YARIYIL

Sınıf Yönetimi (2-0) 2

Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar, sınıf içi iletişim ve etkileşim, sınıf yönetiminin tanımı, sınıf yönetimi kavramının sınıfta disiplini sağlamadan farklı yanları ve özellikleri, sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ve sınıf dışı etkenler, sınıf yönetimi modelleri, sınıfta kurallar geliştirme ve uygulama, sınıfı fiziksel olarak düzenleme, sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi, sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu, öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma (örnekler ve öneriler).

Ders Kitabı:

Sınıf Yönetimi, Münire Erden, *Epsilon Yayınevi*, İstanbul, 2005.

Yardımcı Ders Kitapları

Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar, Mehmet Okutan, *Öğreti Yayınevi*, Ankara, 2006.

Sınıf Yönetimi, Hüseyin Başar, *PegemA Yayıncılık*, Ankara, 1998.

Okuma-Yazma Öğretimi (3-0) 3

Okumanın tanımı ve yapısı, okumaya hazırlık programları ile ilgili yaklaşımlar, okumaya hazırlığın değerlendirilmesi ve desteklenmesi, yazma mekaniğinin öğretimi, işlevsel okuma yazmanın değerlendirilmesi ve öğretimi, ses yaklaşımına dayalı okuma-yazma öğretimi, cümle yaklaşımına dayalı okuma-yazma öğretimi, kaynaştırma sınıfında okuma-yazma için yapılabilecek uyarlamalar.

Zihin Engellilere Günlük Yaşam ve Sosyal Beceri Öğretimi (4-0) 4

Günlük yaşam ve sosyal becerilerin tanımı, çocuklarda günlük yaşam ve sosyal becerilerin gelişimi, farklı yetersizlikleri olan öğrencilere hangi günlük yaşam becerilerinin (özbakım, ev-içi beceriler, toplum becerileri, serbest zaman becerileri vb.) ve sosyal becerilerin kazandırılmasının uygun olduğuna karar verme, bu becerilerin kazandırılması için ölçme araçları hazırlama, öğretim ortamını düzenleme, kullanılacak ipuçlarına ve ipuçlarını silikleştirme işlem süreçlerine karar verme, uygulama, kazandırılan becerilerin sürekliliğini ve genellenmesini sağlama.

Zihin Engellilere Oyun ve Şarkı Öğretimi (3-0) 3

Çocuklarda oyun gelişimi ve özellikleri, zihin engelli çocuklarda oyun gelişimi ve oyun özellikleri, oyunun tanımı, oyun kuramları, oyunun önemi ve sınıflandırılması, gelişim alanlarına göre derlenen oyun örnekleri, zihin engelli çocuklara şarkı, dramatizasyon ve ront öğretimi, oyun ve şarkı öğretiminde yapılacak uyarlamalar.

Ders Kitabı:

Özen, A., Turan, Z. (2001) "Engelli Çocuklar Ve Oyun: İşıtme ve Zihin Engelli Çocuklar" Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi.

Özen, A ve Tavlar, S. (2005). Oyun Temelli Etkinlikler. Ankara: Kök Yayıncılık.

Yardımcı Ders Kitapları

- Sucuoğlu, B. (2001). "Engelli Çocuklar ve Oyun: Otistik Çocuklar" Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi (2-0) 2

Öğretim dersleri kapsamında geliştirilen ölçme araçları, öğretim materyalleri ve okul programlarını (okulöncesi, ilköğretim programları) kullanılarak, ekip çalışması içerisinde, kısa dönemli amaçlar ve öğretim amaçlarında öğrenciyi ayrıntılı değerlendirerek öğretim için giriş davranışlarını belirleme, öğretim amaçlarını ve öğretim basamaklarını oluşturma ve sıralama, öğretim süreçlerini belirleme ve ilerlemeleri kayıt ederek bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlama, bu planda yer alan amaçları günlük ders planları içine yerleştirerek özel gereksinimli öğrencinin bulunduğu sınıf içinde öğretimin bu öğrenci için bireyselleştirilmesine örnekler üretme.

Ders Kitabı:

- Günayer-Şenel ve Tekin (1997). Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi. (Ed. Gönül Akçamete). Ankara: Özkan Matbaacılık

Rehberlik (3-0) 3

Temel kavramlar, öğrenci kişilik hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberliğin bu hizmetler içerisindeki yeri, rehberliğin ilkeleri, gelişimi, psikolojik danışma ve rehberliğin çeşitleri, servisler (hizmetler), teknikler, örgüt ve personel, alandaki yeni gelişmeler, öğrenciyi tanıma teknikleri, rehber-öğretmen işbirliği, öğretmenin yapacağı rehberlik görevleri.

Ders Kitabı:

Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Gürhan Can, (Ed.), *PegemA Yayıncılık*, Ankara, 2003.

Yardımcı Ders Kitapları

Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Yıldız Kuzgun, *ÖSYM Yayınları*, Ankara, 1992.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Muharrem Kepçeoğlu, *Özerler Matbaası*, Ankara, 1994.

Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Binnur Yeşilyaprak, *Nobel Yayıncılık*, Ankara 2000.

Seçmeli. III (Alan ve Alan Eğitimi Dersleri)

VI. YARIYIL

Fen Bilgisi Öğretimi (3-0) 3

Fen bilgisi öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri, yöntemleri zihin engelli öğrencilere uyarlama, fen bilgisindeki temaları inceleme, konuları sıralama, konuların kazandırılması için gerekli kavramların belirleme ve bunlara dayalı olarak kavramlarla ilgili ölçüt bağımlı ölçme araçları geliştirme, ders planlarını öğrencilerin düzeylerine göre hazırlama, örnek öğretim uygulamaları.

Ders Kitabı:

Akgün, Şevket (2000). Öğretmen Adaylarına Fen Bilgisi Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kaptan, Fitnat (1998).Fen Bilgisi Öğretimi. Ankara:Anı Yayıncılık.

Yardımcı Ders Kitapları

Şahin, Fatma (2000). Okul Öncesinde Fen Bilgisi Öğretimi ve Aktivite Örnekleri. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Aile Eğitimi ve Rehberliği (3-0) 3

Zihin engelli çocuk ve ailelerinin özellikleri, zihin engelli öğrencilerin ailelerinin geçirdikleri uyum evreleri, zihin engelli çocukların eğitimine aile katılımının önemi, kuramsal ve yasal dayanakları, yasalarda ailelere getirilen hak ve sorumluluklar, ailelerin zihin engelli öğrencinin eğitim sürecine katılımı, öğrencinin değerlendirilmesi, bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasına ailenin katılımı, ailelere öğretme becerileri kazandırma, 0-3 yaş dönemi zihin engelli çocuklar ve aileleri için bireyselleştirilmiş aile hizmet planı (BAHP) ve ev öğretim programlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi.

Ders Kitabı:

Cavkaytar, Atilla. Zihin Engellilere Özbakım ve Ev İçi Becerilerinin Öğretiminde Bir Aile Eğitimi Programının Etkililiği Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1999.

Yardımcı Ders Kitapları

Cavkaytar, Atilla. 2002 "Ailelerle Birlikte Çalışma" Özel Eğitim (Ed. Süleyman Eripek) Açıköğretim Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2002.

Cavkaytar, Atilla. "Ailelerle İşbirliği" Özel Eğitim (Ed. Süleyman Eripek) Açıköğretim Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir., 2008.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2-0) 2

Bilim ve temel kavramlar (olgu, bilgi, mutlak, doğru, yanlış, evrensel bilgi v.b.), bilim tarihine ilişkin temel bilgiler, bilimsel araştırmanın yapısı, bilimsel yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin farklı görüşler, problem, araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve veri toplama yöntemleri (nicel ve nitel veri toplama teknikleri), verilerin kaydedilmesi, analizi, yorumlanması ve raporlaştırılması.

Ders Kitabı:

Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Niyazi Karasar, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara, 2005.

Yardımcı Ders Kitapları

Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yazma Teknikleri, Aydın Türkbâl, *Akif Yayınevi*, İstanbul, 2003.

Bilimsel Araştırma Metodları ve Uygulamalı İstatistik, Aydın Türkbâl, *Atatürk Üniversitesi*, Erzurum, 1987.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Şener Büyüköztürk ve diğerleri, *Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.*, Ankara, 2008.

Toplum Hizmet Uygulamaları (1-2) 2

Toplum hizmet uygulamalarının önemi, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı yada düzenleyici olarak katılma, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma, topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve

becerilerin kazanılması.

Ders Kitabı:

- Coşkun, H.(2009). Toplum Hizmet Uygulamaları. Anı Yayınları. Ankara

Okul Deneyimi ve Kaynaştırma Uygulamaları (1-4) 3

Kaynaştırma uygulaması yürütülen okullarda okul deneyimi kazanma ve kaynaştırma uygulamalarına katılma, kaynaştırmaya hazırlık çalışmalarını planlama, kaynaştırma ortamlarında sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve diğerleriyle işbirliği yapma, kaynaştırma ortamlarında sınıf yönetme, kaynaştırmada öğretimsel uyarlamalar yapma, yürütme, yürütülen uygulamaların sınıf içi sunumları, karşılaşılan sorunlar ve öneriler.

Ders Kitabı:

- Batu, Sema.,Gönül Kırcaali-İftar, (2006). Kaynaştırma. Kök Yayıncılık. Ankara.

Seçmeli. IV (Alan ve Alan Eğitimi Dersleri)

Seçmeli. V (Alan ve Alan Eğitimi Dersleri)

Seçmeli. II (Genel Kültür Dersleri)

VII. YARIYIL

Zihin Engelliler için Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı I (3-0) 3

Öğretim teknolojisi ile ilgili temel kavramlar, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve önemi; öğretim araç-gereçlerinin seçimi, değerlendirilmesi ve etkili kullanımı, zihin engellilere yönelik olarak araç-gereç ve materyal tasarlama, örnek uygulamalar planlama, kavram öğretimi için öğretim teknolojilerini kullanma ve materyal tasarımı (değerlendirme formu hazırlama, değerlendirmeye dayalı olarak bir kavram seçme, kavram analizi yapma, kavram öğretim materyali hazırlama), sosyal beceri öğretimi için öğretim teknolojilerini kullanma ve materyal tasarımı (değerlendirme formu hazırlama ve uygulama, değerlendirmeye dayalı olarak bir sosyal beceri seçme, öğreteceği beceriye yönelik araçlar hazırlama). (Tasarlanan materyallerin uygulamaları aynı dönemde yürütülen Öğretmenlik Uygulaması I derslerinde yapılacaktır).

Yasalar ve Özel Eğitim (2-0) 2

Uluslararası ve ulusal yasal düzenlemelerde özel eğitimin gelişimi, uluslararası ve ulusal yasal düzenlemeler ve özel gereksinimi olan bireyler, yasaların özel eğitimdeki önemi, Anayasa, Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, yönetmelikler ve genelgeler, yasaların geliştirilmesini ve uygulanmasını etkileyen faktörler, öğretmen, anne-baba, okul sistemi vb. rolleri, sosyal ve eğitsel haklar, yasaların uygulanmasında karşılaşılan sorunlar, yasal düzenlemeleri izleme.

Ders Kitabı:

- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat. Ankara: 2006

Öğretmenlik Uygulaması I (2-8) 6

Davranış değiştirme programı hazırlama ve uygulama, anekdot kaydı tutma, anekdot kaydını ABC kaydına çevirme, tuttuğu kayıtlardan, bir öğrencinin değiştirilecek bir davranışını belirleme, değiştirme tekniğine karar verme, seçtiği davranış değiştirme tekniğini uygulama, uygulamasına ilişkin günlük kayıt tutma, uygulama sonucunda davranış değiştirme uygulaması sonuç raporu yazma, hazırladıkları ölçü araçlarıyla öğrencilerin yapabildikleri belirleme, beceri öğretimi yapma, yaptığı öğretime ilişkin kayıt tutma, kalıcılık ve genelleme çalışmaları yapma ve kayıtların grafiksel gösterimi.

VIII. Yarıyıl

Zihin Engelliler İçin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı II (3-0) 3

Zihin engellilere yönelik olarak araç-gereç ve materyal tasarlama, örnek uygulamalar planlama, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler, fen bilgisi, matematik, okuma-yazma gibi akademik becerilerin öğretimi için öğretim teknolojilerini kullanma ve materyal tasarımı (değerlendirme formu hazırlama ve uygulama, değerlendirmeye dayalı olarak bir akademik beceri seçme ve öğretim materyali hazırlama), oyun, şarkı ve resim-iş öğretimi için öğretim teknolojilerini kullanma ve materyal tasarımı (değerlendirme formu hazırlama ve uygulama, değerlendirmeye dayalı olarak bir akademik olmayan beceri seçme, öğreteceği beceriye yönelik araçlar hazırlama). (Tasarlanan materyallerin uygulamaları aynı dönemde yürütülen Öğretmenlik Uygulaması II derslerinde yapılacaktır).

Öğretmenlik Uygulaması II (2-8) 6

Kavram, beceri, oyun ve akademik alanlarda belirlenen becerilerde öğretim yapma, yaptığı öğretime ilişkin kayıt tutma, kalıcılık ve genelleme çalışmaları yapma ve kayıtların grafiksel gösterimi, davranış değiştirme programı hazırlama ve uygulama, anekdot kaydı tutma, anekdot kaydını ABC kaydına çevirme, tuttuğu kayıtlardan, bir öğrencinin değiştirecek bir davranışını belirleme, değiştirme tekniğine karar verme, seçtiği davranış değiştirme tekniğini uygulama, uygulamaya ilişkin günlük kayıt tutma, uygulama sonucunda davranış değiştirme uygulaması sonuç raporu yazma.

Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (2-0) 2

Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri, eğitimle ilgili yasal düzenlemeler, Türk eğitim sisteminin yapısı, yönetim kuramları ve süreçleri, okul örgütü ve yönetimi, okul yönetiminde personel, öğrenci, öğretim ve işletmecilikle ilgili işler, okula toplumsal katılım.

Ders Kitabı:

- Taymaz, Haydar (1995). Okul Yönetimi. Ankara: Saypa Yayın Dağıtım ve Kitabevi.

Yardımcı Ders Kitapları

- Başaran, İbrahim Ethem (1994). Türkiye Eğitim Sistemi.
- Okçabol, Rıfat. (2005). Türkiye Eğitim Sistemi. Ankara: Ütopya Yayınevi.